بەغدا لە نێوان برێت ماكگێرك و قاسم سلێمانیدا .... عەلی مەحمود محەمەد

تا نیوەڕۆی 12 ی مانگ، سندوقەكان بەتاڵ بوون، لە نوێژی نیوەڕۆوە فتواكان دەستیان پێكرد بۆ هاندانی خەڵك بۆ پڕكردنەوەی سندوقەكان، پەنجە شایەدمانە مۆركراوەكانی پیاوانی ئاینی رو لە ئاسمان بەرز كرایەوە بۆ هاندان، تا نیوەڕۆ تسۆنامی بایكۆت سەركەوتوو بوو، لە كوردستانیش حیزبییەكان سیناریۆی سەیرسەیریان بەناو ئەندامانیان بڵاو دەكردەوە تا زوو بیانێرنە سەر سندوقەكان، گوایە نەیارانیان بۆ ئێوارە قەرەباڵغی دروستە دەكەن، لە بەرامبەر ئەو بێئومێدییەی خەڵك لە ئەنجامی دەسەڵاتی نادادپەروەر لە هەموو هەرێمەكانی عێراق پەیڕەو دەكرا، بەتایبەتیش لەو پەرلەمانتار و بەرپرسانەی بەغدا كەسیان لە گەندەڵی بەبەری نەبوونە لە رابردوو، لە كۆتاشدا رێژەی دەنگدان هەر 17.48٪ ی كەمتر بوو لە خولی پێشوو، وێڕای دەنگدان بە لیستە نوێكان بۆ خۆی سزادانی كۆنەكان بوو، راچەڵەكینی ئەو بەیانیانە مەترسیدار بوو بۆ ڕەتكردنەوەی چینی فەرمانڕەوای عێراقی،لە بیرمان بێت, شەوی یەك شەمەی 15ی ئۆكتۆبەر ی 2017 قاسم سلێمانی پشووی كۆتایی هەفتەی قەستەوەو گێڵی خۆی لە برێت ماكگێرك كرد لە كەركوك كە لە هەوڵدا بوو شەڕ نەبێت, ماكگێرك 14 ساڵە بە فەرمی كار لە ناو كونج و پێچە ئاڵۆزەكانی سیاسەت لە عێراق دەكات ئەو شەوە حاجی قاسمی كرێكاری بیناسازی گێڵی لێكرد, ئەزموونی كرێكارێكی بیناسازی سەركەوت بەسەر شەهادەی باڵای زانكۆی بەناو بانگی كۆڵۆمبیا, بەمەش لە 16ی ئۆكتۆبەرەوە توركە قزڵباشیە شیعەكانی لە دوز كردەوە بە فەرمانڕەوا, وێنایەكی دیكەی شەڕی نەغەدەو قاڵنێ و قەڵاتانیان دوبارە كردەوە لە دەقەری كەركوك, كەركوكیش تەسلیم بە سەفەوییە عەرەبیەكانی سەر بە هادی عامری كرایەوە, مێژووی شا ئیسماعیلی سەفەوی لە كەركوك زیندو كردەوە, ئەگەر فەرمانڕەوایی یەكەمیان 26 ساڵی خایاندبێت (1508-1534), پێی دەچێت فەرمانڕەوایی ئەمجارەیان لە كەركوك كەمتر لە 26 مانگ تەمەنی بێت, ئێستا ئەم دوو پیاوە, یەكیان لە نێوان خەزراو هەولێرەو ئەوی دی لە نێوان خەزراو سلێمانییەوە هەوڵی خۆیان چڕ كردۆتەوە, بۆ ئەوەی گێڵی خۆیان بكەن و حكومەتی پاشكۆی خۆیان لە بەغدا دامەزرێنن, حكومەتێك بەناو عێراقی و هەڵبژێردراوی

عێراقییەکان بێت, لە پەیوەستی دایکی و ڕەزایەتی پێیانەوە هەبێت, لە پاشکۆ پاشکۆتری سیاسەتەکانیان بێت لە قۆناغە هەستیارەکەی ئەمڕۆ, بەتایبەت لە ئێستادا بۆ هەر کامیان گرنگە بەغدا بەخۆی ببات و پارسەنگی هێزی هەرێمایەتی بەلای خۆیدا بشکێنێتەوە, لە بە کورد و هێزە عەلمانی و چەپ و نەتەوەییەکان دوبارە گێڕاندنەوەی سیناریۆی ئێرانی 1979 بۆ 1982 ە, لە کۆتادا چارەنووسیان وەك سنجابی و بازرگان و موجاهدین و تودەو کۆمەڵەی و دیموکرات دەبێت بەدەست ئەم مەلا چەفیە ڕەش و سپیانەوە.

ماکگۆرك لە دایك بووی 20ی ئەبرێلی 1973ی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا, هەڵگری دکتۆرا لە یاسا لە زانکۆی بەناوبانگی کۆڵۆمبیای ئەمەریکی, لە سەرەتای ساڵی 2004 ەوە لە بەغدا تێکەڵ بە جەنجەڵیەکانی سیاسی ئەم وڵاتە بووە, لە زۆرێك گفتوگۆ دورو درێژە ئاڵۆزییەکان بەشداری کردووەو ئەزموونی پەیدا کردووە, هەرچی حاجی قاسمی سلێمانییە, هەندێك لە ئێرانییەکان پێیان وایە بە ڕەچەڵەك تورك زمانە, 16 ساڵ پێش ماکگۆرك لە گوند رابوری کرمان لە دایك بووە, کرێکاری بیناسازی بووە و بەهۆی هەژارییەوە تا قۆناغی خوێندنی ناوەندی خوێندووە, لە دوای شۆڕشی گەلانی ئێران دەبێتە پاسدار, لە گەڵ هەڵگیرسانی شۆڕشی ڕۆژهەڵاتی کوردستان 1500 کیلۆمەتر دەبڕێت و چالاکانە بەشداری دەکات لە سەرکوتکردنی شۆرشی گەلی کورد, ئەو یەکێك لەو چەکدارە 22 ساڵانەی ئیمامی زەمان بوو پۆستاڵەکەیان لە پێ دانەکەند تا گرتنەوەی شارەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و گەڕاندنەوەی بۆ ژێر فەرمانڕەوایی حکومەتی ولایەتی فەقی, چۆن کەرکوك و دوزیشی گەڕاندەوە بۆ ژێر فەرمانڕەوایی هاوڕێی دیرینی هادی عامری.بە پێچەوانەی برێت ماکگۆرك نێردەی ئەمریکا لەهاوپەیمانی دژی داعش کە بە دەستی کوردەکانی ڕۆژئاوا دەتە ژماردن, قاسم سلێمانی سیاسەتی بە کوشتوبڕی کوردی ڕۆژهەڵات دەستپێکردووە و لە شەڕی عێراق ئێرانیشدا چالاك بوو لە گەرمکردنی ئەم شەڕە کە نە پەرستانەیە,باسکەکانی خوێنی عێراقییەکانی لێ دەتکێ, ئێستاش لە درێژەی ئەو مێژووە بەردەوامە لە کارەکانی لە عێراق, شەڕ لای ئەو کۆتا نەبووەو بەردەوامە.

هێزە سیاسییەکان ئەوەی پێیان کرا لە هەڵمەتی هەڵبژاردن ئەنجامیان دا, لە شکاندنی شکۆی یەکترو ناشرینکردنی پیرۆزییەکانیان و تا دروستکردنی فلیم و هەڵبەستنی تۆمەتی ئەخلاقی,هاوکات 3 بۆ 4 ملیاردۆلار لە هەڵمەتەکان خەرجکران, بەرسەی دەنگ کڕین ڕۆژ بە ڕۆژ لە بەرز بونەوەدا بوو,پارە بە بار خۆی دەکرد بە عێراقدا, لە

تاریکیدا هەموو پارتەکان خەرجکران, یەك لیستیش لە عێراق خەرجییەکانی ئاشکرا نەکرد, هیچ پێوانەیەك بۆ رێگری لە دەستەوەردان لە رێگای پارەوە نەبوو, بۆ پارەیەی لە هەڵبژاردنەکە خەرجکرا دەکرا هەزاری پێ بنەبڕ بکرێت, وەلێ بۆ کورسییەکانی پەرلەمان چنگ گیرکردن لە حکومەت تەرخانکرا, هەڵبژاردنی عێراق سێیەم تێچوی هەڵبژاردنەکانی جیهانی هەبوو دوای وڵاتە یەکگرتوەکانی ئەمەریکا و هیندستان.

گەڕی یەکەم ئەو لایەنە کردی دەنگەکانی هەژمارکردو بەشی باشی بەخۆی برد, گەڕی دووەم و سەرەکی ئەوەیە پێگەی خۆی قایم دەکات لە خەزرا, حکومەتی ئەمجارە پێ دەچێت کە تا جار بێت سەری ترامپ و حاجی قاسم سلێمانی لە مەنجەڵەکدا کەبکاتەوە وەك رابردوو, حکومەتی خەڵەمەشی نەما, پارت و هێزی خەڵەمەشیش پێی لە هەردوولا بێت کۆتایی دێت بۆ توندبونەوەی ململانێی ئەمەریکا و ئێران, قاسم سلێمانی چۆن 16ی ئۆکتۆبەر هەوڵەکانی ماکگۆرکی لەباربرد بۆ ئاشتی, گومان هەیە ئەمجارە لە هەوڵەکانی وەك 7 مانگ لەمەوپێش سەرکەوتوو نەبێت بژاردەکانی مالکی- هادی عامری لە خەزرا شین بکاتەوە, وەلێ هێشتا پێگەی ئێران لەناو پارتە ئیسلامییە شیعەکان بەهێزەو ناتوانرێت حیسابی بۆ نەکرێت, خۆ لە ساڵی 2010 ئەمەریکا فشارێکی زۆری کرد تا مالکی لەسەر کورسی سەرۆك وەزیرانی دانا, کەچی ئێستا لە لیستی رەشیدایە, عەبادی و کاندیدی هەموو پارتە ئیسلامییە شیعەگەراکان لە کەتادا هەروا دەردەچن. ئێستا ماکگۆرك و حاجی قاسم سلێمانی کە لە ” ماکگۆرك13 – 14قاسم سلێمانی”ی مانگەوە میوانی عێراقییەکانن و لە بەغدان , بۆ رێگا گرتن لە یەکتری , هەر یەکەی گەڵپەکی سەوزیان بە دەستەوەیە بۆ لایەنگرانیان لە خەزرا, هەموو چاوەکان لەسەر جوڵەو هەوڵە دیبلۆماسیە ئاشکراو نهێنییەکانی ئەم دوانەن, جوڵەکانیان زیاتر لە جوڵەی دوو پاڵەوان دەچێت لە زۆرانبازیدا بن, ئەرکیان وەك 3 جاری پێشوو سەردەمی بۆش و ئۆباما هاوکاریکردن یەکتر نییە, ئەوان ئێستا وەك جاران ناوبژیوانیکەر نین وڵات بۆ ئاشتی و تەبایی رێك بخەنەوە, ئەوان ئەمجارە عێراق بۆ شەڕی داهاتووی خۆیان رێك دەخەنەوە بەرامبەر یەکتر, شەڕی ئەمەریکا - ئێرانیان هێناوەتە خەزرا-هەولێر-سلێمانی, خەریکی پاشقول گرتنن لە یەکتری نەك هاوکاری, ئیتلافی فەتح هاتنی مەکگۆرکی بە هەوڵ بۆ گۆڕینی ئەنجامەکانی هەڵبژاردن زانی, وێنەی هاککەرێکی لە ماکگۆرکدا وێنا کرد.
ئێستا زەمەنی هاك بە کۆتا گەیشت ئیتر زەمەنی کورسی کڕین و چاو سورکردنەوەو هەڕەشەی پەراوێز خستن هاتەتە پێشەوە, تا 165 کورسی

بە حکومەتێ پڕ پینەو پەڕۆکە کەبکرێنەوە, ئێران پارەیەکی زۆری لە هەڵبژاردنەکە خەرجکرد, تا هەنووکە 87 کورسی مەزموونی هەیە.

لە نێوان ئەلتەرناتیفی هەردوولا, هێزێك قیت بۆتەوە بەناوی سائیرون کە هەڕەشە لە بەرژەوەندیەکانیان دەکات, بەم بارودۆخە کە حکومەتی تەوافقی هەردوولا کۆتایی پێ هاتووە وەك 3 خولی پێشوو, وە شکستیشی خواردووە, ناتوانرێت گوێ لە هێزەکانی دژ بە هەردوولا نەگرترێت, عەلی ئەکبەر وەلایەتی راوێژکاری مورشیدی کۆماری ئیسلامی ئێران لە مانگی شوباتی رابردوو 100 رۆژ پێش دەنگدانە پڕ لە نائومێدیەکە, هەڵوێستی ئێرانی لەسەر ئەم هاوپەیمانییە دەربڕی و وتی رێگا نادەین شیوعی و لیبراڵی و عەلمانییەکان لە عێراق دەسەڵات بگرنە دەست, شەوی 12 لەسەر 13ی مانگیش ئەوان وەڵامی خۆیان بە دروشمی بۆ دەرەوە بۆ دەرەوە ئێران بۆ دەرەوە دایەوە, وەلە 14 مانگ قاسم سلێمانی خۆی کرد بە بەغدایا.سائیرون هاوپەیمانییەکی لیچتقی عێراقییە و دەیەوێت کۆتایی بە باڵا دەستی ئێران بهێنێت لە عێراق, وەلە باڵە بەهێزەکەی دژ بە شێوازی ئیسلامیانەی حوکمڕانی نییە, لە رابردوو خۆشیان لە گەڵ ئەمەریکا تاقیکردۆتەوە, جیاوازیان تەنها ئەوەندەیە لەگەڵ ئەوانی دی لە بڕی قوم پەیڕەو لە نەجەف دەکەن, لە ساڵی 2014 ئەوە تەوژمی سەدری دژ بە ئێران و قاسم سلێمانی دروشم دەڵێنەوە. کاریگەری کشانەوەی ئەمەریکا لە رێکەوتنی ئەتۆمی لە گەڵ ئێران, راستەوخۆ لەسەر پێك هێنانی کابینەی حکومەتی داهاتووی عێراق دەبێت, کێشمە کێشەکان توندتر دەکاتەوە, کاری حاجی قاسمی سلێمانی و مستەر ماکگۆرك سەختر دەکات, شەڕی هەردوولا پێش سوریاو ئێران لە عێراقەوە دەبێت, ئەگەر راگەیاندنی ئەنجامەکان لە بری 6 دەقە 6 رۆژی ویست کە دەبوایا دوای 48 کاتژمێر رابگەیەنرایا, بێشك پێك هێنانی حکومەت زۆری دەوێت.زۆربەی سیاسیەکان عێراق قەرزاری ئەم دوو وڵاتەن, بەشێکیشیان پەیوەندی ژێر بەژێریان لەگەڵ هەردولا هەیە, رۆڵەی یاری سێو بە باخەڵ دەگەڕێن, ئەوان نەبونایە هەر دەبوایا خەونیان بە گەڕانەوە بۆ عێراق ببینیایە نەك حوکمڕانی. پەرلەمانتاران پارەیەك زۆریان خەرجکردووە, دەیانەوێت زووو بەنە مایە لە رێگای حکومەتەوە, وەلە پێی ناچێت ئەمجارە رێگای حکومەت و گەیشتن بۆ خەزرا وەك جاری جاران ئارام بێت, عێراق چاوەڕوانی گەشتی یەکەمی شەڕی ئەمەریکا - ئێران دەکات, سەری دوو بەرانەکە نەك مەنجەڵەکە پێکەوە نایان کوڵێنێت, بگرە ئاگادار بن مەنجەڵەیش دەشکێنێت.